

Beleidskompasformulier voor internetconsultatie

Titel: Wetsvoorstel gerichte bekostiging

(Vul hier de publicatietitel van de internetconsultatie in)

20 januari 2025

∞ Wie zijn belanghebbenden en waarom?

[Toelichting](#)

Scholen, schoolbestuurders en samenwerkingsverbanden zijn als ontvangers van de middelen direct belanghebbende bij dit wetsvoorstel. Als uitvoerder is DUO ook direct belanghebbende.

Daarnaast zijn de sectorraden en onderwijsvakbonden als belangrijke vertegenwoordigers indirect belanghebbend. Zij zijn door middel van een technische briefing geïnformeerd over dit wetsvoorstel.

Hulpvragen

- Wie zijn direct of indirect belanghebbenden bij het betreffende vraagstuk?

Scholen, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden als ontvangers
DUO als uitvoerder

- Wie beschikken er over relevante kennis over en ervaring met het vraagstuk?

Schoolbestuurders, sectorraden en onderwijsvakbonden

- Op welke wijze zijn belanghebbenden tot nu toe in de verschillende fasen van het beleidstraject betrokken?

Sectorraden en vakbonden hebben een technische briefing gekregen over het onderwerp.
Over de uitvoering is DUO uitgebreid betrokken.

1. Wat is het probleem?

[Toelichting](#)

In sommige gevallen volstaat het huidige bekostigingsinstrument niet omdat scholen niet verplicht kunnen worden aanvullende bekostiging aan specifieke doelen of activiteiten te besteden. Doordat er vaker de wens is om te sturen middels verplichtingen, wordt er steeds vaker gebruik gemaakt van (tijdelijke) subsidies. Er zijn twee specifieke situaties geïdentificeerd waarin het huidige bekostigingsinstrumentarium niet voldoet. Dit is bij (1) het verstrekken van middelen om een duurzame verbetering van het onderwijs of een versnelling hiervan teweeg te brengen en (2) in spoedgevallen.

Hulpvragen

- a) Wat is het probleem?

In sommige gevallen volstaat de huidige (aanvullende) bekostiging niet, omdat scholen niet verplicht kunnen worden aanvullende bekostiging aan specifieke doelen of activiteiten te besteden.

b) Wat zijn de oorzaken van het probleem?

Momenteel zijn er maar twee opties: subsidie of (aanvullende) bekostiging. Aan subsidies kunnen verplichtingen worden verbonden en aan bekostiging niet. Het verschil tussen deze instrumenten is groot, waardoor er een gat zit in de huidige financieringsopties. Doordat er vaker de wens is om te sturen middels verplichtingen, wordt er steeds vaker gebruik gemaakt van subsidies. Subsidies zijn per definitie tijdelijk en meestal op aanvraag. Dit zorgt voor onzekerheid en extra administratieve lasten bij scholen/besturen.

c) Wat is de omvang van het probleem?

In veel gevallen volstaat het huidige instrumentarium van subsidie en (aanvullende) bekostiging. Echter, in bepaalde situaties zoals bij het duurzaam verbeteren van de onderwijskwaliteit en spoedeisende situaties mist de mogelijkheid tot het stellen van verplichtingen bij bekostiging.

d) Wat is het huidige beleid en wat heeft de evaluatie opgeleverd?

Het huidige beleid kent twee instrumenten, te weten subsidie en (aanvullende) bekostiging. Deze instrumenten blijken in sommige situaties niet te volstaan, en dat in deze situaties het wenselijk is om verplichtingen te kunnen stellen aan (ambtshalve) bekostiging.

e) Wat gebeurt er als de overheid niets doet (Nuloptie)? Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Dan is het niet mogelijk om verplichtingen te verbinden aan bekostiging voor specifieke doelen of activiteiten. Hierdoor heeft de overheid minder grip op de besteding van een deel van de onderwijsmiddelen, en zal er meer worden uitgeweken naar de toepassing van subsidies. Het toepassen van subsidies krijgt veel kritiek vanuit het onderwijsveld vanwege de tijdelijkheid, het grote aantal en de administratieve lasten.

2. Wat is het beoogde doel?

[Toelichting](#)

Het uiteindelijke doel is gericht met middelen te kunnen sturen op specifieke onderwerpen, om daarmee betere besteding van de middelen te realiseren. Door verplichtingen te verbinden aan verstrekte middelen kan beter worden geborgd dat middelen ook bijdragen aan beoogde doelen.

Hulpvragen

a) Wat zijn de beleidsdoelen?

Het uiteindelijke doel is gericht met middelen te kunnen sturen op specifieke onderwerpen, om daarmee betere besteding van de middelen te realiseren. Dit draagt bij aan de kwaliteit van het onderwijs.

b) Aan welke [duurzame ontwikkelingsdoelen \(sustainable development goals, SDG's\)](#) en [brede welvaartsuitkomsten](#) dragen de doelen bij?

Goede kwaliteit onderwijs voor iedereen

3. Wat zijn opties om het doel te realiseren?

Toelichting

Het doel is meer (afdwingbare) sturingsmogelijkheden creëren op de besteding van verstrekte middelen. Ook kunnen er andere voorwaarden aan extra verstrekte middelen gekoppeld worden, met een sanctiemogelijkheid bij het niet voldoen aan de verplichtingen. Hiermee wordt een nieuwe financieringsvorm gecreëerd waarmee eisen ten aanzien van het proces en doel kunnen worden gesteld zonder dat de administratieve lasten fors toenemen. Deze nieuwe financieringsvorm combineert de voordelen van (aanvullende) bekostiging (ambtshalve toekenning) en subsidies (aanvullende verplichtingen en mogelijkheid tot terugvordering).

Het meer gebruik maken van subsidies kent nadelen, met name voor de scholen/schoolbesturen vanwege administratieve lasten. Daarnaast is er een actieve handeling (een aanvraag) van de school nodig, in plaats van dat er vanuit de overheid actief gestuurd kan worden. Derhalve is gekozen voor een wetwijziging om bekostiging met afdwingbare verplichtingen mogelijk te maken. De wetwijziging combineert de voordelen van bekostiging (ambtshalve verstrekking) en subsidie (afdwingbare doelen). Daarmee kan de verantwoording over de inzet en effectiviteit van middelen worden verbeterd zonder de administratieve lasten te vergroten. Er is meer sturing op doelen mogelijk met afdwingbare voorwaarden, wat de prestaties op de doelen kan verbeteren. Overigens blijft aanvullende bekostiging via de lumpsum (zonder afdwingbare voorwaarden) ook nog steeds mogelijk.

Hulpvragen

- a) Wat zijn kansrijke aangrijpingspunten om het doel te realiseren?

Vanuit bekostiging is het nu niet mogelijk om eisen te stellen ten aanzien van proces en doel, anders dan dit te regelen via bestuurlijke afspraken en convenant. Deze vorm van sturing is echter minder zeker dan nu via gerichte bekostiging wordt geregeld. Het meer gebruik maken van subsidies kent nadelen, met name voor de scholen/schoolbesturen vanwege administratieve lasten. Daarnaast is er een actieve handeling (een aanvraag) van de school nodig, in plaats van dat er vanuit de overheid actief gestuurd kan worden.

- b) Wat zijn, gegeven de aangrijpingspunten, kansrijke beleidsopties?
- c) Wat is de [beleidstheorie \(doelenboom\)](#) per kansrijke beleidsoptie?

4. Wat zijn de gevolgen van de opties?

Toelichting

Voor instellingen: Voor scholen en schoolbesturen betekent de invoering van deze nieuwe financieringsvorm dat de wijze waarop zij bekostiging ontvangen voor een deel van de middelen kan veranderen. Door verplichtingen te stellen aan de verstrekte middelen, verandert de wijze van verantwoorden. Indien het wordt ingezet in plaats van (aanvullende) bekostiging zonder afdwingbare voorwaarden, kan dit leiden tot hogere administratieve lasten. Echter, indien de nieuwe financieringsvorm wordt ingezet in plaats van subsidies, kan dit bijdragen aan lagere administratieve lasten. Het gebruik kan ervaren worden als een inperking van de vrijheid onder de lumpsum.

Voor de uitvoering: Een nieuwe wijze van bekostigen heeft ook gevolgen voor de uitvoering. De nieuwe financieringsvorm moet worden geïmplementeerd in de systemen van de uitvoerder. Daarnaast heeft het stellen van voorwaarden tot gevolg dat het

mogelijk is om, als niet aan de voorwaarden wordt voldaan, bekostiging terug te vorderen. Terugvordering of correctie van bekostiging is momenteel slechts in zeer beperkte gevallen mogelijk. Een toename van terugvorderingen heeft invloed op de uitvoering, zoals toename van bezwaarschriften.

Parallel aan de internetconsultatie zal het wetsvoorstel voor uitvoeringstoets aan DUO worden gestuurd. Ook zal het wetsvoorstel aan de ATR gestuurd worden voor een regeldruktoets. De toetsen moeten dus nog worden uitgevoerd.

Hulpvragen

- a) Wat zijn de verwachte gevolgen per beleidsoptie?

- b) Welke [verplichte toetsen](#) zijn van toepassing en wat zijn daarvan de uitkomsten (voor zover bekend)?

Regeldruktoets
Uitvoeringstoets door DUO
Toetsen moeten nog worden uitgevoerd.

5. Wat is de voorkeursoptie?

Toelichting

Met gerichte bekostiging komt er een aanvulling op de huidige vorm van bekostiging. Basisbekostiging, aanvullende bekostiging zonder afdwingbare voorwaarden en subsidies blijven bestaan. Met gerichte bekostiging wordt het mogelijk gemaakt om (afdwingbare) verplichtingen te stellen aan verstrekte middelen. Dit zorgt voor meer sturing.

De nieuwe financieringsvorm kan in individuele situaties worden verstrekt of generieke situaties. Daarnaast geldt het ook voor middelen aan scholen op Caribisch Nederland en voor de bekostiging aan samenwerkingsverbanden. De wetswijziging zorgt voor de mogelijkheid om afdwingbare verplichtingen te stellen. De verplichtingen zelf worden geregeld in de desbetreffende ministeriële regeling.

Afhankelijk van de regeling moeten scholen bijvoorbeeld een activiteitenplan aanleveren of bewijs leveren dat de medezeggenschapsraad is betrokken bij de inzet van middelen.

Hulpvragen

a) Wat is het voorstel?

Met gerichte bekostiging komt er een aanvulling op de huidige vorm van bekostiging en maakt het mogelijk om verplichtingen te stellen aan verstrekte middelen. Het gevolg is dat er meer sturing mogelijk is.

b) Hoe houdt het voorstel rekening met:

- [doeltreffendheid](#) en [doelmatigheid](#);
- uitvoerbaarheid voor alle relevante partijen (inclusief [doenvermogen](#), [regeldruk](#) en [handhaving](#));
- brede maatschappelijke impact?

Ja

c) Wat zijn de risico's en onzekerheden van dit voorstel?

Een mogelijk risico is dat er teveel gebruik gemaakt wordt van het instrumentarium zodat de effectiviteit hiervan terugloopt. Daarom is beperkte inzet het uitgangspunt en kan het daarom alleen meer ingezet worden bij spoedsituatie en voor creëren van duurzame verbetering in het onderwijs.

d) Hoe ziet de voorgenomen [monitoring en evaluatie](#) eruit?

Er zal een interne evaluatie plaatsvinden bij eerste gebruik regeling en na afloop van eerste regeling.